

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII Número 2186

15 cèntims = Atrassats 30¢

Barcelona, 28 de Gener de 1921

HEMEROTECA

MUNICIPAL

S. M. el Carnestoltes d'enguany

El mejor disolvente de los uratos
 Abespa de las vías urinarias
 Oállicos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Tífus
 Gota

UROMETINA

LAMBIO TE HERMANOS
 Urológica - Pasañellero (Ilefrancia - Formina)

PÍDASE
 foliolo expli-
 cativo. Muestras
 a los señores médicos

Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MARCA MIRET - Farmacéuticos
 Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA
 EN TODAS LAS FARMACIAS

GRANS MAGATZEMS
DAMIANS

EXPOSICIO i VENDA de diferents articles
 al preu únic de **3⁹⁵** pessetes

FI DE TEMPORADA
 Importants descomptes en totes les seccions

GRANS REBAIXES DE PREUS
 en articles confeccionats i berrets per a senyora

EXTENS ASSORTIT D'OBJECTES PER A
Balls de disfreces

Sastreria, Perfumeria, Bisuteria, Sabateria,
 Camiseria, Ferreteria, Bateria de cuina, etc.

Soler i Torra germans
BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
 de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
 corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Antoni López
IMPRESSOR

Treballs de luxe i econòmics,
 comercials, edicions,
 e impressions de totes menes

Olm, 8. - BARCELONA

Bloks Notes
 a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
 BARCELONA

SARNA
 CURA RÁPIDA

Sarnicida Paradel!

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

Bloks Notes
 a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
 BARCELONA

EDEN CONCERT COMTE DEL ASSALT, 12
 :: TELÉFON NÚM 8332 A. ::

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/4, tarda i a les 9 1/2 nit

Grandiós èxit de la eminent estrella
BELLA EMILIA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambra del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

UN FET HISTORIC

Un dia s'estrena *El matrimoni de Figaro* d'En Beaumarchais—no volem apel·lar a altres episodis que no escauen en el nostre setmanari —i els nobles aplaudeixen les diatribes que En Figaro, llença contra la noblesa. Aquell dia se va perdre la Bastilla. I si volguéssim caminar uns passos més enrera, quan la Pompadour va reunir als enciclopedistes en el seu saló. Jo, ara, vui recollir un episodi en el qual no hi intervenen nobles, ni senyores Pompadour, però de tanta transcendència que volem fixar-lo aquí per a que els futurs historiadors no malparlin de la nostra perspicàcia.

Fixem el fet: el dia 22 de gener, dia de Sant Vicens, patró de València, i dissabte, se va deixar de celebrar el sorteig de la rifa, per vaga dels funcionaris d'Hisenda. Feia dos segles que la rifa organitzada per l'Estat durava i mai havia estat sospesa. Esclatà la revolució francesa, volaren les àligues napoleòniques per Europa, va pendre Espanya les Amèriques, se succeïren les guerres civils, arribà la gran guerra, s'enfonsaren imperis, escollà el món l'erupció rusa, però la rifa, com el sol, apareixia sempre. Era com una llei natural, com les fases de la lluna, com les marees, subjectes a compliment fatal.

Se parla de l'exacta celebració dels toros, però els toros estan subjectes a dues veleïtats, la del permís de l'autoritat i la de bonansa del temps. La rifa trencava aquesta doble servitut dels toros. Ni l'autoritat, ni el temps podien contrariar la periòdica passada de l'atzar. Carles III, va prohibir totes les dolentes costums espanyoles, però va instaurar, rei sabi, la rifa, i després, ni Ferràn VII, ni la Federal, gosaren trencar el joc ofert pels deus als espanyols.

I ara una vaga sospèn la rifa. Això no havia passat mai—hem dit. Però ho hem dit amb fermesa de veritat, perquè de coses que no han passat mai n'hem sentit parlar sempre i era fals. Epidèmies, guerres, fams, morts, vagues, preus, llibertinatges, revoltes, que ens creiem que

no havien passat mai, havien passat efectivament, però ni en cap document, ni en cap memòria se trobarà aquest insòlit succés de que hagi estat sospesa la rifa, com si fos una garantia constitucional.

Tan gros ha estat, que per a que s'hagi produït, fou precisa una guerra amb dotze milions de morts, una revolució social, un trasbalsament de l'Asiat que han fet possible una vaga d'empleats d'Hisenda. Aquests darrers anys, quan plovia, quan els frets o les calors pujaven, quan la grippe ens delmava, deiem: Tot això és la guerra, l'aire conmós per les canonades i els bacilus pel carnalje. Doncs això, la suspensió de la rifa, encara és la guerra, encara són els trasbalsaments portats per la guerra. Aqueix home que anava a la seva oficina, a la mateixa hora i amb el mateix esperit que un empleat de Felip II, el rei dels expedients, és un capítol espanyol del drama de Europa.

Apuntem aquest 22 de gener, dia de Sant Vicens. Un naturalista, Cuvier, amb un òs reconstruïa l'esquelet d'un animal. Amb un bitllet de la rifa del dia 22 podem reconstruir tota l'història present, des del 2 d'agost de 1914. Un no sap, amics, lo que hi ha en una vaga de funcionaris que sospèn la rifa.

PARADOX

D'això se'n diu abusar

Quina mena de malastrugança presideix els actes dels regidors, que sortejada, tot just, una calamitat, planegen una nova desgràcia?

Sense temps de reposar-se del trastorn produït per la campanya de les Subsistències, pensen ja els nostres administradors municipals, en ocasionar a l'opinió el nou disgust que suposa l'ajudar a la empresa de Pompes Fúnebres a augmentar el cost de les tarifes que regeixen pels enterraments.

Si se'n han dit de coses, a propòsit del ditxós contracte de Pompes Fúnebres! Les clàusules del mateix han sigut presentades com oneroses al veïnat. El monopoli que és la base del contracte ha sigut estudiat pel dret i pel revés; censurat, des de tots els punts de vista.

Doncs els regidors com si tal cosa. Es més. Lluny d'anar a la rescissió, aconsellada per a lletrats i tècnics, esperada per a la ciutat en pes, es preparen per a afavorir a la Companyia amb un apoi que centupliqui els rendiments fabulosos que el negoci produeix.

Entre els dictàmens pendents de discussió a l'hora en que s'escriu aquesta nota, se n'hi compta un proposant determinades modificacions a introduir en el contracte amb la empresa explotadora dels serveis funeraris.

Després de lo que del privilegi de que disfruta la tal empresa s'ha dit per escrit i de paraula, creuria el més llonsa dels ciutadans, que lo que's cerca, és millorar les condicions de la indústria; donar a la població noves garanties d'economia i seguretat.

Res més lluny, que tot això. Lo que en realitat es preté, és facultar a l'empresa que's gaudeix del privilegi, per a apujar les tarifes en un doble, o poc menys, de lo que ara cobra.

La pensada—millor diríem la malifeta—és conseqüència de l'acord pactat entre radicals i regionalistes, refermat amb ocasió de les darreres eleccions legislatives.

La setmana passada, deiem com impossibilita l'Ajuntament la curació dels que tenen necessitat d'apel·lar al auxili dels dispensaris.

D'aprobar-se el dictamen de que parlem, ni el recurs de morir-nos ens restaria.

Tan mateix, els senyors que a Cà la Ciutat remenen les cireres, en fan ja un gra massa.

JUST

La resurrecció de la Jordi

La Jordi, per a molta gent, no era una actriu, sinó una camisa. La camisa de la Lola, a Castella, i la de la Jordi a Catalunya eren les dugues camises de més fama. L'una era una cançó i l'altra un «vaudeville». La de la Lola se cantava i la de la Jordi se veia.

Quan la Jordi deixà de fer «vaudeville» fou com si Barcelona s'hagués quedat sense camisa. Endebades aparegueren interiors indumentàries per teatres i *music-halls*. No recolliren ni l'admiració dels ulls, ni la glòria pública. La Jordi podia dir, com una Lluisa XIV: La camisa sóc jo.

I passaren un any, dos anys, potser tres anys i l'Elena Jordi, no sortia ni despullada, ni sense despullar. S'havia retirat, penedida del teatre a algun convent, com la senyoreta La Vallière? Havia trobat aqueix marit que sempre apareix després d'una vida en camisa? La preparava per a llençar-se a un nou art? Feia d'arquitecte del seu teatre, projectat a la Reforma?

La Jordi, finalment, ha reaparegut, però com a víctima de la «Lliga». No és que el «deshabillé» hagi entrat a formar part del programa de la Unió Monàrquica, sinó que, havent cedit la Jordi el seu solar de la Reforma a la «Lliga», aquesta li va entregar una quantitat a compte, segons la «Lliga», com a paga i senyal, o en «arras», segons la Jordi. La «Lliga» no ha edificat i la Jordi creu que la paga i senyal, les «arras» deuen ésser per a ella, i la «Lliga» reclama els diners.

Un plet? Més fort que un plet. La «Lliga» és terrible i va menaçar a la Jordi fins amb l'empresonament. Un senyor se va presentar a casa l'Elena Jordi:

—Senyora, vinc a dir-li que si vostè no torna els diners a la «Lliga», tindrà un disgust.

—Crec estar en el meu dret, retenint-los.

—Doncs En Cambó m'ha pregat que li digués que pot costar-li fins la presó.

La Jordi, respongué:

—Digui a En Cambó que an a mi me...

I aquí una frase en camisa.

Sants

Sant Ildefons, sant del rei. Canonades, banderes, gala, recepció, revistà i ball al Ritz.

Al Ritz, uniformes, condecoracions, sedes, escots i sopar.

En el sopar, la carta; a la carta uns preus, i en els preus el portamonedes de cada un.

—Sant Ildefons—digué un convidat.

—I Sant Bruno—respongué un altre.

Com altres vegades per aquesta època, és de remarcar com els saraus de disfresses en valen de menys cada any.

El temps, ajudat d'una munió de circumstàncies, va soterrant aquesta mena de festes, que amb prou feines si alenen avui.

A pretext d'infondir-los nova vida, es perllonga l'agonia que consum els balls de disfresses, que fan la darrera extremitat.

Uns anys més, i no es canta dels balls de disfresses, lo que's diu, gall ni gallina.

Dubto que valgui la pena de plorar-los.

Ans que viure amb vilipendi, primer que mostrar les vergonyes i haver de doblegar-se al caprici i a les imposicions que els estrefan i els prostitueixen, és preferible la seva desaparició total i absoluta.

Una d'aquestes nits passades, vaig incórrer en la debilitat d'assistir a un ball de disfresses, ço que em donà ocasió d'afermar-me a l'opinió que respecte d'aital divertiment—famós en altres dies—tinc formada ja fa temps.

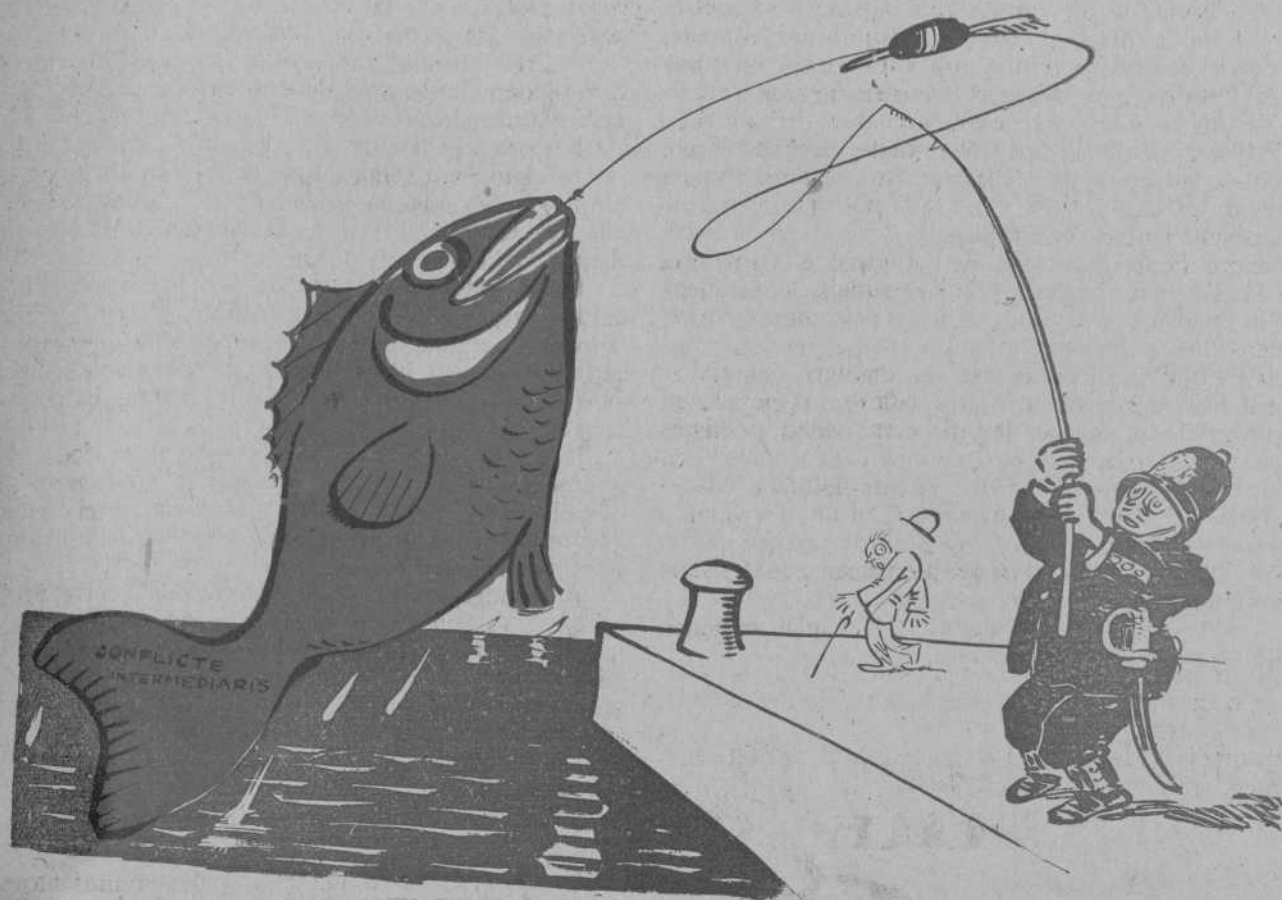
L'orquestra havia sigut suplantada per un sextet endemoniat i inverossimil, nomenat *jaz-band*.

El lloc de l'*americana*, del *vals*, de la *polka*, l'ocupaven unes dances tristes, calmoses, dites *fox-trot*, *tango*, *one-step* i que se jo quin.s altres estrambòtiques denominacions.

Les parelles es balancejaven suaument; encarrarades i serioses com raves; amb els ulls clavats a terra; vigilant castament l'evolució dels peus; cercant l'indret just on col·locar-los.

Volen un exercici més pueril?

—Ve't aquí—vaig dir-me a mi mateix—un conjunt de persones incapasses, amb seguretat, de pendre's formalment cap dels problemes que somouen la consciència universal, que's cap-fiquen, no obstant, i s'atormenten comptant els passos i espiant-se els accionats; que tindrien per a greu deshonor, l'incórrer, ballant, en la més petita incorrecció.

El Pescador.—Ja és difícil, ja, d'aixecar enlaire!
El Petx.—Es clar, com que porto una cúa tan grossa...

No vaig esclafir a riure en plena sala, perquè fins el sentit de lo còmic ha desaparegut d'entre nosaltres.

I pensar que hem mal parlat de la *Sardana*, alegant l'esforç mental que deiem exigeix dels seus conreadors!

Fastiguejat, pensant que no és gens estrany que an En Nijinsky, se li hagi cap-girat el cervell a còpia d'haver-se-les amb les dances dites modernes, vaig sortir al carrer, promentent no anar a cap més ball de disfresses, en tant les coses no tornin al ser i estat que abans tenien, lo que em sembla que va per llarc.

Al bell mig de la sala, restaven uns centenars d'infe-liços, homes i dones, esguardant l'alfombra i repetint mentalment:

Un, dos, tres, quatre...

La suor els regalimava cara avall.

D'això, en diuen divertir-se!

Ja els asseguro que's necessita estar d'humor.

X. X. X.

Aquest número ha sigut
passat per la censura
governativa

Pel Passeig de Gràcia

(Barcelonina)

El senyor Jaumet i la senyora Matilde repanxin-gats dintre un esplèndit *Hispano*, passejaven la seva corpulència per l'avinguda més aristocrà-tica de la nostra (diguem-ho una vegada més) mai prou alabada Barcelona.

Escampant olímpicament les seves mirades pel pas-seig veien encara, a voltes, passar les seves antigues amis-tats. La Madrona, En Federico, l'Antonet, l'Esperanceta i tants i tants d'altres menestrals, que no han tingut la sort d'ells, i segueixen a peu, amb el be de Déu de mai-nada al davant, fent aquelles clàssiques passejades de diumenge-tarde, Plaça Catalunya-Bonanova, *aller et re-tour à pied*.

Al topar-se amb algú d'ells fant com si distretament no el veiessin.—Perquè seguir una amistat que res els hi pot reportar i els recorda una època ja llunyana d'engúnies?

El senyor Jaumet, cigronaire i federal de tota la vida, quan va esclatar el desastre europeu, com és molt natu-ral, va fer-se aliadòfil. Les seves fermes conviccions no li haurien permès altre cosa i estava disposat i decidit a ajudar a les nacions de l'*Entente*. Per això així que va poguer va enviar aquella partida averiada de cigrons a França. I precisament aquella partida de cigrons va ésser

la base de la fortuna. Després d'aquella en vingueren d'altres, i feu també envíos d'arrós i altres queviures. Caram, s'havia de fer un esforç i ajudar a la pobre França! I ara, la Matilde, convertida en donya Matilde, llua dins el seu *Hispano* unes arrecades i pendentif quins brillants com *cigrons*, en recort dels enviats, eren l'admiració de tots els *nouveaux riches*.

Traspassaren aquell magatzem del carrer del Rech, i venent-se la torreta de Vallcarca, en compraren una a l'«Avenida».

El senyor Jaumet, avui don Jaume, se donà de baixa del Centre Federal del districte i ingressà a la flamanta Unió Monàrquica Nacional. Ja li remordia la consciència al fer-ho, però la seva dona acabà convencent-lo amb allò de: «que no veus que a Espanya solament són republicans els que no s'han vist mai sis pessetes juntes».

I ademés que, essent un partit que encara estava en formació, qui sap! amb el temps i els quartos guanyats amb la guerra podria arribar a Diputat i tal vegada i tot, ara que tant se remenava lo dels viatges del Rei a Barcelona, obt ndre algún títol escaducer.

Era el somni daurat de donya Matilde poguer arribar a fer-se dir la senyora «marquesa». I tota aquesta sèrie d'idees bullien constantment pel seu cervell.

*
**

L'auto anava obrint-se pas per entre l'abigarrat conjunt de cotxes de propietat, d'autos, de pobres fiacres, i de taxis-autos.

Els que ja han arribat, i els que essent a mig camí, comencen a saborejar-ne les delícies.

MASCAROTS

—Mira que't faran treure el nas, eht...
—Oh, és que el que porto a sota és més estrany que aquest!...

A la afortunada parella se li veia, fins a 50 per hora, que allò de l'auto els hi venia gran. Ell anava de levita negra naturalment, berret de copa i pantalon de corte negre amb ratlla blanca, comprat a cà'n Morell; panyo anglès, des de *luego* del millor fabricant de Tarrassa. Ermilla de fantasia, morada amb botons daurats, travessada per una grossa cadena. Una cadena perpètua segons ell deia per a demostrar que en tindria per algo més que per tota la vida. Brillants a la petxera, an els punys de la camisa, tal vegada en el *broche* de lligues cames i uns dits tan enjoiats que allò ja semblaven les mans de la Raquel Meller.

Ella portava una brusa de seda vert-persiana, una fandilla negra i un escampament de collars i pedreria: talment un anunci de cà'n Valentí. Es veia que cap ànima caritativa els ho havia advertit, i cada vegada que baixant del cotxe el xófer se treia la gorra, ells corresponien al seu saludo.

Ja la temporada passada s'exhibien al «Liceo» i prengueren abono a totes les companyies estrangeres i això que el fer de ric és a vegades un fort sacrifici, perquè ni l'un ni l'altra parlaven ni entenien altra llengua que la del plorat mossèn Cinto.

A vegades, dintre d'aquella *esplèndida* torre, projecte criminal d'algun dels nostres fracassats arquitectes, voltats de servei, que a pesar de l'instalació de timbres elèctrics, cridaven encara a crits, la senyora Matilde espantada de tant luxe, tenia por de tornar a raure en alguna botigueta semblanta a la del carrer del Rech.

En Jaume però, somreia triomfalment, i li donava ànimos:

—Tenim encara molts quartos, molts, i ademés aquests alemanys són tossuts. Una altra guerra no és llunyana...!

I amb el seu esperit baix de botiguer, ja veia nous envíos que l'enriquien més, puix ell encara que havia deixat d'ésser federal no deixaria d'ésser aliadofil mai, i ajudaria una vegada més, a la heroica pàtria de Molière.

J. BORDAS D

GLOSSARI

«POEMES DE LA VIDA I DE LA MORT»

Així es titula un llibre simpàtic, de milda i de aspecte, que acaba de publicar un senyor H. Parès, poeta i veí de Gràcia, el qual presentem des d'aquest «Glossari» a tots aquells llegidors que encara no tinguin l'honor de conèixe'l. Però com que, tractant-se de obra poètica i artística, el fet ho és tot, que l'home no és res, deixem la individualitat local graciencina per a endinzar-nos en la personalitat literària amb perfums de universalitat que's desprèn dels dits poemes com una flor badada a tots els vents de la moderna filòsofia i de la moderna ètica. Inconscientment obrim el llibre a l'inversa, a tall de xino, i lo primer que'ns salta a la vista és el colofó, aquella baldufeta tipogràfica que'ls impressors col·loquen com una joguina al cap de vall de les edicions. I llegim:

AQUEST LLIBRE FOU ACABAT D'ESTAMPAR
EN LA «IMPREMTA LA NEOTIPIA»
[EN LA DIADA DELS MORTS
DEL FUNESTÍSSIM
ANY 1920

— A la bona xufia!
— Mireu, ché, entorneu-vos-en a la vostra terra
que aquí ens en sobren, de xufes.

Resem un parenostre pels difunts i tirem endavant; és a dir, endarrera, per a no deixar el procediment xino que havíem començat inconscientment. I ens trobem que, segons l'index, l'obra poètica del senyor Parés consta de tres parts: Poema de la Vida, L'Any Poètic i Poema de la Mort. Seduits pels títols, cor-afectats per l'anunciació de tant bé de Déu de problemes trascendentals com s'enclouen en ells, ja no tenim aturador i, adalerats, freturosos del pa espiritual que'ns entra pels ulls, anem sadollant-nos, famolencs, d'estrofes i més estrofes, de cants i més cants. Devorem el llibre, en una paraula.

Tècnicament, l'autor ens desconcerta un xic! tan aviat el velem caminar pels flairosos viaranys del més pur classicisme, com enlairar-se per les afroses cingleres de les modernes elucubracions vibracionistes. Al començament del Poema de la Vida ens diu:

«Davant àel món, un home
s'hi troba molt petit...»

Això és, senzillament, clar, just, precís, gràfic, com un vers de l'Odissea, com una bucòlica de Anacreont, com una ègloga de Virgili... En canvi, al descriure'ns una cacera, el senyor Parés, sembla posseït de l'esperit del revolucionari Marinetti. Vegi's, sinó, aquesto quarteta digna d'ésser posada en música per un ultra-futurista:

«Busca i olora sens un moment parà;
quan tot d'una, ¡pam! un tiro senti;
alça la vista, i com un llamp corrent,
barrancs i marges ha de saltà.»

La farum, el tret, el ¡pam!, l'esguard adalerai del quiço, el llamp que corre, els barrancs, i la cavalcada epopèica del ca darrera de la peça, tot això és quelcom definitiu dins de la nova escola impressionista dels avençats escriptors italians. Per això ens desconcerta un xic, sobre tot sapiguent que'l poeta no és de la Piazza del Duomo, de Génova, sinó de la Plaça d'En Rius i Taulet de Gràcia.

Però el tecnicisme, en el ram de les belles lletres, és el de menys. El conquè de una obra poètica és la substància idealista, la gelatina del pensament, que són la idea i la originalitat. I tocant a aquest punt cal afirmar que'l nostre autor revolucionarà la ciència, tenint present que els poetes són els cridats a senyalar i consolidar les grans profecies. Ell, en el primer poema, fa parlar al Sol i a la Lluna, en una conversa que, naturalment, no pot ésser més enlairada. I diu:

«La Lluna, mitg avergonyida,
també hi vol pendre part:
A la nit també sóc vida
quan dono llum per tot costat.»

Inútil manifestar que l'atreviment de la Lluna al assegurar que escampa llum per tot costat, donarà molt que dir a tota mena de Flammarions i Flammarionets que fins ara havien suposat—ignorants!—que l'altra banda de la lluna mai ningú l'havia vista ni podia despedir cap mena de claror.

Al cantar el mes de maig, el nostre poeta ho fa il·lusionat per l'amor, per la formosor de la naturalesa i fins per la posteritat anelada:

«Ets del poeta jove una glòria,
que li dones inspiració;
quan tu arribes, despenja la Musa
per tornar-se del tot un pensadô.»

La descripció del «Floreal» no pot ésser més acabada: el poeta despenja la Musa, com qui despenja una arpa edílica i tornant-la a penjar quan el blat rosseja, com aquell qui penja l'americana... Es queicom inefable i definitiu.

Molt ens voldriem equivocar, o els Poemes del gracienc poeta senyor Parés assoliran un èxit extraordinari; un llibre que farà soroll, tant per les idees renovelladores que enclou, com per les escaientes il·lustracions que l'acompanyen.

XARAU

Aquest número ha passat per la censura

Nouveau jeu.

En un salonet aristocràtic un senyor i una senyora dialoguen sobre l'adulteri.

Ell.—Vostè es desespera perquè el seu marit l'enganya? Probi d'enganyar-lo vostè a n'ell; potser així el farà canviar.

Ella.—Inútil; la seva senyora m'acaba d'assegurar que això no serveix de res.

BARCELONA A LA VISTA

Una visió de la ciutat futura

TELÓ ENLAIRE

LICEO

Aquell *Tannhauser* de les meves entranyes fou un èxit clamorós, amb tot i haver estat cantat en bilingüe.

Els herois de l'interpretació foren el tenor Wolff, la tipla Graufelt, M. Journet i la senyora Kottlar, havent-hi aplaudiments veritables per a tothom, i molt principalment per al mestre director de l'orquestra M. Klemperer.

Dimarts anà la primera de *Louise*, la òpera mimada dels nostres romàntics modernistes. Inútil dir que fou una vetlla triomfal per a la cèlebre Hedy i pel tenor Ovido, cantants d'hermosa veu, i bons artistes ademés.

Per al proper dilluns s'anuncia l'estrena de *Febo*, òpera del mestre català senyor Bosch Humet.

També s'apropa un altre gran aconxeixement: la funció de honor al mestre Klemperer, estrenant-se una òpera amb el títol de *L'étranger*.

—I d'aquí a pocs dies, prou òpera sèria, per a deixar pas a la temporada de Quaresma amb uns esplèndits *Ballets vienesos* que seràn, a ben segur, una magnífica compensació dels dejunis i abstinències.

ROMEA

No fou pas un bon acert de l'Iglesias, la darrera comèdia seva, *La fal·lera de l'amor*. Es obra pobre d'assumpte per a tres actes (el segon hi sobra per complert) i ni la construcció o trama, ni el diàleg tenen aquella solidesa i aquella flexibilitat

que acostumen a tenir les produccions de l'autor de *Els Vells* i de *Les Garces*. Es clar que s'hi troben escenes escaieents, tipus ben dibuixats, situacions ben portades—no'n caldria d'altre que no hi fossin!—però tot això és poc i inútil quan l'equivocació capdal deriva ja del fons, de la concepció de la comèdia. Un assumpte fals, un argument inversemblable (encara que's tractés d'un cas verídic, històric en el món en que viu l'autor) és una errada portar-los a les taules. L'Iglesias, al crear la seva *Fal·lera*, vegé malament, enfocà falsament i d'aquí l'encepegada. La mateixa obra, treient-li previsions i mesura, i amanida amb força comicitat i amb forces xistus (encara que aquests no fossin tan atrevits com algun que se n'hi hagi escapat a l'eminent autor) podia, al nostre entendre, resultar un sàinet ben passador.

Tots treballaren amb voluntat i acert, distingint-se, naturalment, les senyores Morera, Baró i Fornés i els senyors Giménez, Montero i Aimeric.

Aquella decoració del incendi total de Barcelona, molt pròpia i molt bonica.

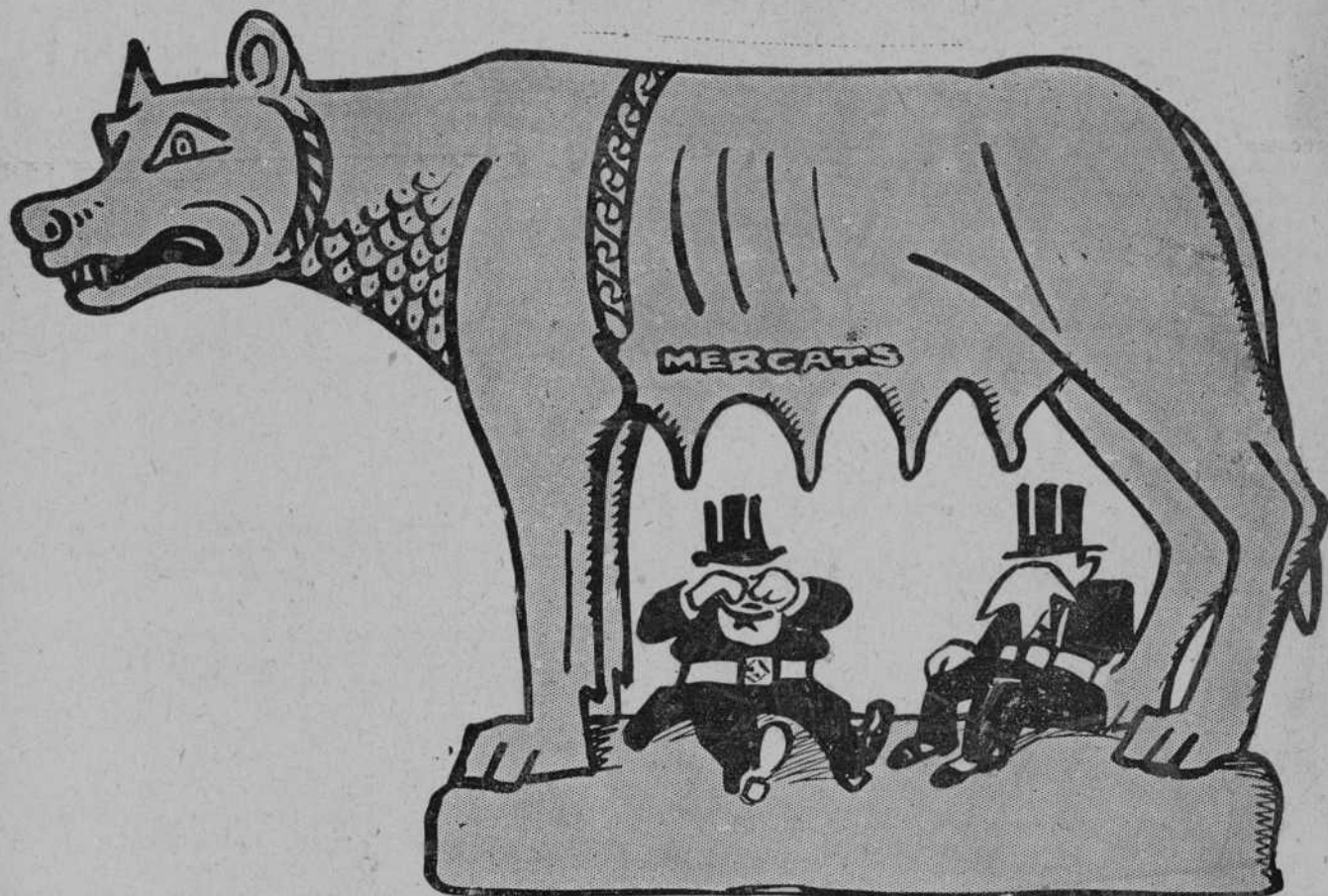
Avui, divendres, estrena de *L'Apuntador*, adaptació de l'anglès per J. Carner.

POLIORAMA

Asi predicaba Diego és el títol de la nova producció d'En Melitón González o sia En Pauet Parellada, un dels autors, predilectes de la *gente bien* de les províncies de tercer ordre.

El senyor Pau és lo que a Madrid en diuen un *frescales* i a Barcelona un *tranquil*. A força de xistus de calendari que els nostres avis ja es sabien de memòria, i d'acudits publicats en revistes o periòdics barrilaires, ha *escrit* la susdita obra.

Exemple pràctic del *plagiari* don Pau:

—Quin trastorn, amic Junkà!
—Quina desgràcia, Rafekes!
—Mira que haver de mamà
de unes mamelles tan [soques]!

Uns que a l'hotel els fan dormir *en una taula de billar i els cobraren després per hores.

Aquest xistu ja era famós en temps del nostre Berenguer II, el cap d'estopa.

Un cavall que li posen vi i aigua i es beu l'aigua i deixa el vi.

Perquè?

Perquè és un animal!

Això també es sabia quan En Simó Torner va fer la primera comunió. Si'n fa d'anys!

I així tot!

Ademés, la base o essència del argument no pot pas ésser mes *nou* ni *original*: un obrer d'idees ultra-avençades que quan l'*habilla*, tot li sembla poc.

Originalíssim!

*Ay Melitón, Melitón,
te mereces un guantazo
por pelmazo
y por guasón.*

Sort que la Companyia del Poli ho fa molt bé, que aconsegueix un conjunt senzillament notable.

Pot anar-se a la *bombonera* de la Rambla per a aplaudir la colla del gran Güell.

ALTRES TEATRES

Al «Tívoli» han obtingut gran acceptació les vuit anglesetes que han debutat ja amb l'opereta d'espectacle *El As*. Aquesta nit estrena de *Nancy*.

—Al «Novedades» debutaren *Les Apollons*, tres jovincels acrobates que executen extraordinaris exercicis de molt efecte i amb una brillant netedat. Es un bon numeret, que ha vingut a reforçar els variats programes de la casa.

—Al «Goya» segueix triomfalment l'*Amalia Isaura*, que ahir degué retornar a la comèdia, interpretant *Madama Pepita*. Exit segur.

—El «Principal-Palace» s'ha convertit aqueixos dies en un Casino de Niça, mercès a la sempre afortunada col·laboració d'En Salvador Alarma. S'hi celebraran esplèndids balls de dis-freces.

MUSIQUERIES

El concert de l'«Orfeó Gracienc» estigué a vessar de públic entusiasta, que aplaudí xardorosament totes les peces del nodrid programa. El plat fort fou *El poema de la nit*, de En Morera, que agradà extraordinariament. Els intel·ligents diuen que és de lo més acabat i madur del celebrat mestre.

—Avui, divendres, quatre professors perteneixents a l'aplaudit *Sextet Iberia* donaran a la «Sala Aeolian» un concert escullidíssim, prenent-hi part també la gentil pianista Mary Solà.

∴ Aquest número ha sigut censurat ∴

LA FORÇA DE LA CÒSTUM

—En aquesta pesseta hi falta una mica de plata.
—Ah, tampoc és permès?... Dignes que aviat no podrem *quitar* de cap manera, doncs!...

ELS DEPORTS

FOOT BALL

F. C. Barcelona, 1; Internacional, 0. Per ésser ambdós equips de gran valer i l'interès crescut per la lluita que desenrotllarien dits jogadors, fou nombrós el públic que omplia el camp del F. C. Barcelona,

A l'hora senyalada i actuant d'àrbitr el senyor Masana (S), s'arreglaren ambdós equips.

Comença el partit amb gran nerviositat pels dos costats i amb un alternat domini.

El F. C. Barcelona escomet amb duresa, el qual dona

motiu a que els de l'Internacional es defensin braument. Un immens «choot» de l'Alcántara no fou «goal» per pura casualitat, i amb un joc superior fineix la primera part.

Durant la mitja part el públic fa comentaris sobre el probable resultat, cosa difícil de preveure. Al reanudar el joc es nota un lleuger domini dels «blaus-grana» que apreten de valent, i després de diversos intents de l'Alcántara, aquest obté l'únic «goal» del partit. Que fou molt aplaudit.

Segueix el joc animat per part de l'Internacional, que fa esforços per a aconseguir l'empat.

Fineix la jugada amb aquest resultat:

Espanya, 3; R. C. D. Espanyol, 2.

En el camp del primer es verificà dit partit amb bastant públic. El Espanya despertant-se del seu clàssic en-sopiment que estava apoderat durant el Campionat, ha pujat superbament contra el valent joc dels «realistes».

El Espanya fou felicitat per la seva victòria.

EL BOXEIG A BARCELONA

A les «Arenas» tingueren lloc uns «combats» que deixaren satisfeta a la nombrosa concurrència.

Lluitaren Cecil contra González. Acabant amb un empat.

Stanislow contra Ardévol. Guanyant el català Ardévol. Americano contra Goñi. Acabant la lluita guanyant Goñi.

Combat a «lluita lliure» entre S. Vyss i Marcelin. Fou guanyador el belga Marcelin.

VELA

El C. M. de Barcelona va celebrar la primera prova de la «Copa d'Hivern». En sortiren 11. Guanyen: Rigal, Garbi, Grotà...

AUTOMOVILISME

Es parla aquests dies d'una propera carrera de «voituretes» organitzada per la «Penya Rhin». I se'ns assegura que han sigut nomenades varies comissions, etc.

Tindrem al corrent a nostres llegidors d'aqueixa «cursa», puix s'ho mereixen els elements que dirigeixen la forta «Penya».

NOLUS

CUPLETS INEDITES

La modisteta catalana

I

El pare fa de paleta,
la mare ven als encants,
i jo faig de modisteta
puig l'estar plegat de mans
porta misèria a les cases
el fogó queda sens brases
i no fa pels catalans,
quin lema fort i sagrat
és treball i llibertat.

(TORNADA)

Deix modo pensa
el bon català,
pa i vi a la taula
no hi manca pas.

II

Un jorn del taller eixia
i al traspasar-ne el porxat,
vaig notar que'm perseguia
un jaio molt ben plantat,
qui acostant-se així va dir-me:
«Nineta si vols oïr-me
faré ta felicitat.»
Molt vermella em vaig posar
i així li vaig contestar.

(TORNADA)

Arri tanoca,
vell estantís,
primer em tiro
d'un tercer pis!

III

L'home per qui jo suspiro
es jove i treballador.
ésser sa esposa desitjo
per ell sols sento jo amor,
tindre una llar ben honrada
amb l'espòs i la mainada
és el més preuat tresor;
aquest viure pur i honrat
és per mí felicitat.

(TORNADA)

Així jo penso
i pensaré
i orelles sordes
a tots faré.

R. HOMEDES MUNDO

TRIUMVIRAT PERILLOS

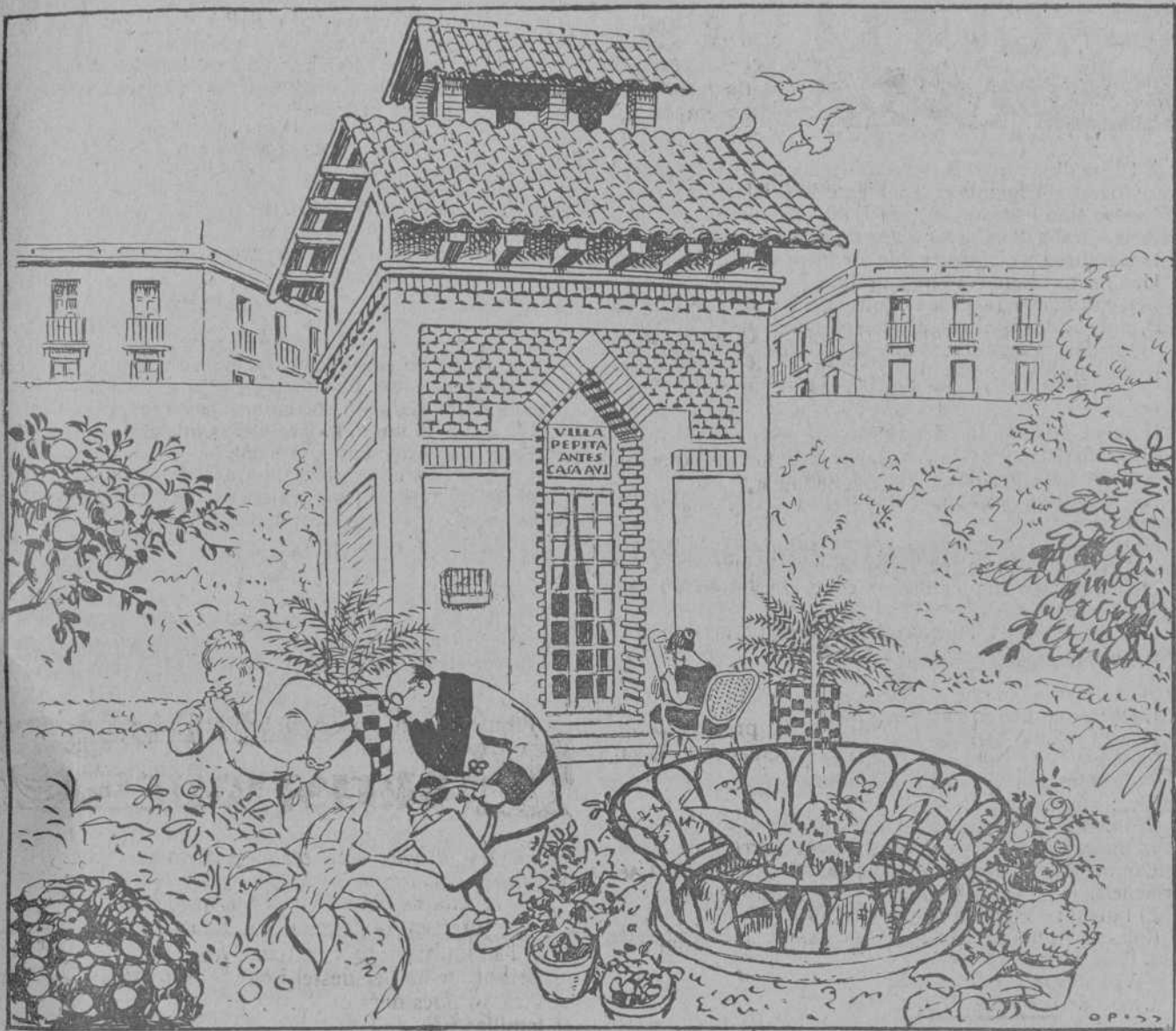
Ho resulta de debò per a les arques dels bons burgesos que pateixen la debilitat de tindre una miqueta de gust, l'antiquíssim grup artístic *Rusiñol-Casas-Clarassó* que tothom tenia per desfet i que, vint-i-cinc anys enrera, causava no pocs desequilibris a la borsa poruga de moltes famílies adinerades.

El triumvirat *Rusiñol-Casas-Clarassó*, lluny d'haver-se liquidat com desitgen els modernistes *enragées* disfruta avui de més personalitat i més braó que mai; i qui no ho vulgui creure, que ho vagi a veure a la *Sala Parés*, on es presenta amb un nombre reduït. I obres escollides, d'aquelles que només poden fer-se sapiguent on se té la mà dreta.

Jo, que sempre he sigut gran admirador dels tres caps de brot, he sentit una veritable joia en veure'ls de nou reunits, i he reculat d'una volada a les darreries del segle passat, quan esperava com un neòfit esporuguit davant de l'estudi del *triumvirat* que aquest no hi fos per a donar-hi un cop d'ull furtiu i conèixer les obres que dúia entre mans, tot demanant a sant *Greco*, que no permetés pas que fos descobert en les meves visites clandestines.

I està clar, entre el record aquest i la frescor de les obres exposades, m'he sentit de cop i volta en plena joventut, que és el goig més gran que pot fruir un home que comença a tirar per aví.

No m'extranyo pas que la *gente bien* i el gros públic,

LO QUE'S PODRIA FER EN PRO DE LES VIVENDES

"Convertir les gàvies del Parc en 'cases barates'"

s'agombolin confontent se davant de les pintures i les escultures del *triumvirat*. Com que estan *bien* de debò, i n'hi ha de molt *grosses*, artísticament parlant!

Allí tenim al *Tiago* que em resulta insuperable com a jardiner, i sobre tot, quan fa aigües; vull dir quan pinta estanys, llacs i brolladors amb tanta de veritat que la aigua belluga talment, sense que la pintura resulti ni gota aigualida.

Allí hi ha un *Poblet de Mallorca* de tonalitats clares que dóna ganes d'anar-hi; uns *Brenadors del riu*, trets de Aranjuez, que s'emmirallen en les aigües somortes, on hi somriu un clap de cel blauic; *L'estany ple de llot*, que no em cansaria de mirar-lo mai i uns *Brolladors de molça* que per mi serien l'obra més rodona que En *Tiago* hi té, si no em possessin en dubte les *Aigües Somortes* que's veuen aprop i que varen trobar amo així que foren conegudes.

En Ramon Casas és l'home de les xicotes de *búten*. (Perdonin el mot els puristes). Les tres que ha dut a Can Parés (una per cada *triumvir*) resulten d'una formositat engrescadora, car estan bé de formes, de color i de

expressió. Res, que són *dones* d'En Casas i porten la marca de fàbrica!

Jo els hagués trobades al taller quan hi entrava de amagatoti! Ara, però, amb tot i agradar-me força les tres femelles, prefereixo aquell reposat interior de *sant Benet*, amb la seva admirable perspectiva, les encertades llums que hi donen i la quantitat d'aire que s'hi troba, tot lo qual li dóna l'amplitud del natural.

En Clarassó acompanya als seus amics amb mitja dotzeneta d'escultures expressives i correctes que són altres tantes temptacions.

El meu noi, m'apar una troballa d'artista i *Flor espiritual*, un feliç encert.

Si jo fos un burgès *bien*, que prou m'ho mereixeria, me'n emportava a casa al menys una obra de cada expositor, encara que no fos més que per rejuvenir-me davant de l'eterna joventut del *triumvirat*.

Però ni pensar-hi!

*Del nas a la boca, no en tastaràs gota;
de la boca al nas, no en tastaràs pas!*

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

A l'hora d'escriure els presents «esquellots», el benaventurat Govern d'Espanya es troba en crisi total.

Nostre amo i senyor, el gran Dato—el millor Dato de la Història—acaba de relliscar d'una manera estúpida i ridícula. Una relliscada d'aquelles que obliguen a riure als vianants. Una llevor de cànem l'ha fet caure.

Si a conseqüència de la caiguda se n'ha anat a Can Pistraus, pobres de nosaltres, perquè en pujarà un de pitjor.

Si es redreça més aixèrit que abans, aleshores... ja podem preparar l'arnica.

I quina manera de divertir-se els nostres aristòcrates aqueixos dies!...

Balls de gala, *asaltos*, reunions, banquets...

No semblava sinó que visquessim en el millor dels planetes.

Mateix que algun aconeteixement impensat els pessigollegés l'esperit, es llençaren a una rabiosa alegria.

No'ls mancava sinó entonar, a chor, el Cant de la Joia de la Novena Sinfonia,

Déu els el torni!.. Perquè això dels alegrois també va a torna-jornals.

L'escena, en una fira de Festa Major.

Davant d'una barraca de «Pim-pam-pum», s'hi atura un fulano:

—Quí ho diu que aqueixos ninots no'ls sap fer caure ningú?... Vinguem cinc pilotes.

El fulano comença a apuntar al cap dels ninots, i un a un els va tombant tots.

L'home de la barraca:—Vaja, teniu: per a premi cinc carmetlets.

El Fulano:—Vinguem cinc pilotes més.

(Pim-pam-pum-pim-pam... Cinc ninots més comes enlaire. Cinc carmet-los més).

—Vinguem cinc pilotes més!

L'amo de la barraca, tot esverat:

—Dispenseu mestre... Aquí teniu un grapat de carmet-los, i deixem-ho córrer, que vós teniu massa punteria.

Quatrecentes mil pessetes votarà el nostre Ajuntament per a un camp d'aterrissatge lliure.

Conforme.

Però resulta quelcom ridícol que mentre ens preocupem tant per als set o vuit forasters que durant l'any ens arriben pels aires, descuidem d'una manera tant lamentable la construcció de la Estació Monumental dels trens de França que favoriria a centenars de mils persones.

Pensin en aqueixa vergonya, i obrin en conseqüència.

Llegim que hi ha el projecte d'aixamplar el cementiri de Les Corts Sarrià.

Per la marxa que duen els aconeteixements, crec que la idea es tindria d'aprobar.

I no solament aixamplar el de la barriada de Les Corts, sinó tots els cementiris del radi de Barcelona.

Si ara no hi ha motiu, mi mai.

Aprobado?... Aprobado!

Del senyor quefe de Oficina de la «Exposició d'Art Belga» que s'acaba de inaugurar en el Palau de Belles Arts, havem rebut dos «pases» de lliure circulació.

Agraim al senyor Batlle (E.), l'amable deferència.

I prometem parlar detingudament de aquella manifestació d'art en el número pròxim.

Nostre Excel·lentíssim Ajuntament sembla que ara's preocupa dels desprendiments de pedres del Morrot.

Els nostres regidors són aixís.

Allà on veuen un bon *desprendiment*, allà corren...

A esperar lo que caigui.

Que no són pas tot rocs, precisament.

Ha mort, a Granollers, el savi meteoròleg En Dionís Puig.

Fou un eminent divulgador de la ciència; dominava la dinàmica atmosfèrica, l'astronomia, la geologia i la física.

I el seu gran mèrit, la seva millor qualitat fou sempre no donar-se cap mena de importància.

Era savi i no ho semblava; i era, ademès, un gran català i home de cor que no tenia res seu ni podria veure llàstimes a la seva vora.

D. E. P.

Calendaris rebuts:

De la Casa R. Tobella, impressor, havem rebut dos calendaris artístics, de pared, amb fulles mensuals. Les targes fan honor als esmentats tallers tipogràfics.

Firmat Ramon Torrens, publicarem en el número passat uns versos que resulten ésser fusellats d'una delicada composició del malaguanyat poeta Joaquin Folguera.

Maleïda la gràcia que té el sorprendre la bona fe d'un setmanari per aqueix procediment.

Els versos estan bé i per això els publicarem; lo que no està bé és la mala acció d'aqueix *pispa* que tingué la *sin vergüenza* de apropiarse'ls.

V. C.: Per bé que estiguin, les traduccions dels versos d'En Camoamor, avui no tenen interès. Ademès, tots els catalans les saben llegir en l'idioma original.—A. Angerri: No ens té utilitat, i els originals no es retornen.—Jacob: S'aprofitarà.—Anton Serra: S'estima el bon intent, però no convé.—Joan Brunet: No va.—M. Moreno Olivan: No se'n refi massa.—Martí Duatis Itarte: Es molt defectuosa.—Santiago Sirera: Realment, el seu dibuix és "massa d'aficionat".—J. X. P.: Mercès. Era tart i havem decidit destinar-lo a un número corrent.—Miquel G. i C.: Rebut, i tantes mercès.—Ramis Camaló: No ha estat prou encertat, aquesta vegada.—V. A. Ll.: S'estima l'atenció.—Tella: Ho sento, però no ens convé.—J. S.: És molt ingènua, sí. Una mica massa.—Sol: El seu dibuix m'ha semblat fluix.—Joan Plana: No li asseguro res.—F. Giró i Jerré: Si acàs va, ja el veurà publicat.—Boira: Poqueta cosa; atreveixi's amb quelcom més ferm i original.—J. Noguera i B.: Sento haver-li de dir que el pitjor dels deliris, és el deliri de persecució.—J. P.; Veurem, veurem...—F. R.: Lo mateix li dic.—Delfí Noel: Me sap greu, però no és possible; l'atreuiment és massa descarnat.—J. D. i T.: No té prou espontaneïtat.—Tella: Massa florallesc i un sí és no és diluït.—Jan-Xic: No va.—Sent: Que vol que ens empresonin?...—A. F. i B.: El destinem al Almanac de *La Campana*.—P. Miolet: Rebut, i gràcies.—J. Lleopart M.: Veurem.—F. C. P.: Rebut lo destinat als *Almanacs*, i merci.—J. C. i P.: Lo mateix li diem.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELEFONO 4115

Ara sí que está a les acaballes la confecció del nostre popular

ALMANAC

DE

L'Esquella de la Torratxa

per a aquest any 1921

Ja enquadernem i d'aquí pocs dies es posarà a la venda.

ANGEL GUIMERÀ

Obra nova

JOAN DALLA

Drama original i en prosa

Pesetes 2

CATALANS IL·LUSTRES

Retrats i Biografies

Un volum luxosament imprès sobre paper estucat:

Pesetes 5

Alvaro Retana

NOVELA

Un tomo 8.º

Pesetas 5

El octavo pecado capital

NUEVA EDICION

Precio: 6 pesetas

ALGO

Colección de poesías
de Joaquín M.ª Bartrina

A. Contreras y Camargo

Un tomo 8.º

Pesetas 3'50

Delitos de amor

W. J. Ansoerge

Traducción del inglés por

C. Gallardo de Mesa

Bajo el Sol Africano

Un tomo en 4.º

Pesetas 20

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurançes del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a carcat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

